

Sygn. akt V U 485/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 marca 2023 r.

**Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w następującym składzie:**

Przewodniczący: Sędzia Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant: st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 14 marca 2023 r. w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku W. B.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w Ł.

o emeryturę rolniczą

na skutek odwołania W. B.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w Ł.

z dnia (...) r. sygn.: (...)

oddala odwołanie;

Sygn. akt V U 485/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia (...) roku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił W. B. prawa do emerytury rolniczej, z uwagi na brak wymaganego okresu ubezpieczenia wynoszącego 25 lat. KRUS do ustalenia prawa do emerytury rolniczej przyjął staż pracy w rolnictwie w ilości 22 lata, 7 miesięcy i 11 dni w następujących okresach:

- od 21 maja 1978 roku do 1 stycznia 1980 roku – praca w gospodarstwie rolnym dziadków;
- od 1 stycznia 1984 roku do 31 grudnia 1990 roku – okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników;
- od 1 stycznia 1991 roku do 31 grudnia 2001 roku - okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników;
- od 1 lipca 2002 roku do 30 czerwca 2005 roku- okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników;

Od powyższej decyzji odwołała się wnioskodawczyni wnosząc o jej zmianę przez zaliczenie do stażu rolniczego okresu pracy w gospodarstwie rolnym dziadków, gdzie mieszkała i pracowała od dziecka do 1979 roku, a następnie po przejęciu tego gospodarstwa przez brata Z. M. pomagała bratu do końca 1982 roku, kiedy to wyprowadziła się z gospodarstwa i przeprowadziła do męża.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podniósł, że nie zaliczył wnioskodawczyni do stażu rolniczego okresu od 2 stycznia 1980 roku do 4 listopada 1980 roku jako pracy domownika w gospodarstwie rolnym, gdyż brak dowodów, aby w tym okresie dziadkowie skarżący J. i A. małżonkowie D. prowadzili gospodarstwo rolne.

Na rozprawie w dniu 4 stycznia 2023 roku pełnomocnik wnioskodawczynie wniósł o zaliczenie do stażu ubezpieczeniowego wnioskodawczynie okresu pracy w gospodarstwie rolnym brata Z. M. od 2 stycznia 1980 roku do 31 grudnia 1982 roku

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny w sprawie:

W. B. urodziła się (...),

(okoliczność bezsporna)

Wnioskodawczynie od dziecka mieszkała i pracowała w gospodarstwie rolnym dziadków w T. o powierzchni 5,12 ha J. i A. małżonkowie D. tj. od 1973 do 1979 roku, kiedy to dziadkowie przekazali gospodarstwo na Skarb Państwa. Dziadkowie wychowywali ją od śmierci jej matki, która zmarła w 1971 roku. Ojciec wnioskodawczynie po śmierci żony wyprowadził się z gospodarstwa. Wnioskodawczynie pozostawała we wspólnym gospodarstwie z dziadkami. W 1980 roku przedmiotowe gospodarstwo kupił od Skarbu Państwa brat wnioskodawczynie Z. M.. Babcia wnioskodawczynie zmarła w 1981 roku, a dziadek w 1982 roku. Wnioskodawczynie mieszkała w tym gospodarstwie do zawarcia związku małżeńskiego 24 kwietnia 1982 roku. Po wyjściu za mąż przeprowadziła się do męża. W gospodarstwie rolnym brata wnioskodawczynie pracowała w sposób stały dopóki nie podjęła pracy zawodowej w dniu 5 listopada 1980 roku. Pracowała przy wykopkach, sianokosach, żniwach. Po podjęciu pracy zawodowej wnioskodawczynie już tylko pomagała bratu w pracy w gospodarstwie przy obrządki inwentarza żywego w postaci trzech krów i pięciu świń. Zajmowała się dojeniem krów, przecedzała mleko, pomagała bratu wynosić bańki z mlekiem, sprowadzała krowy wieczorem z pola do obory, dawała jeść zwierzętom. W gospodarstwie oprócz niej i brata zamieszkiwała od 1978 roku jego żona. Była ona jednak schorowana i nie pracowała w gospodarstwie.

(dowód: akt małżeństwa k. 42 akt KRUS, zeznania świadków – protokół rozprawy z 4 stycznia 2023 roku, zeznania wnioskodawczynie – protokół rozprawy z dnia 14 marca 2023 roku, oświadczenie wnioskodawczynie – k. 211-212 akt KRUS, zaświadczenie z 5.05.2002r. – k. 213 akt KRUS, akt zgonu – k. 228 akt)

Wnioskodawczynie od dnia 15 kwietnia 2005 roku była nieprzerwanie uprawniona do renty rolniczej. Od dnia 1 marca 2019 roku renta rolnicza została przyznana bezterminowo.

(dowód: decyzja – k. 68, 97, 103, 104, 113, 136, 163, 186, 235 akt KRUS, pismo KRUS)

W dniu 23 maja 2022 roku skarżąca złożyła wniosek do KRUS o emeryturę rolniczą.

W kwestionariuszu dotyczącym okresów pracy i podlegania ubezpieczeniom społecznym wnioskodawczynie wymieniła następujące okresy:

- od 21 maja 1978 roku do 4 listopada 1980 roku – praca w gospodarstwie rolnym dziadków;

- od 5 listopada 1980 roku do 26 lipca 1987 roku w (...) (...) (...)w Hucie (...);

- od 1 stycznia 1984 roku do 31 grudnia 1989 roku – praca w gospodarstwie rolnym;

- od 1 stycznia 1991 roku do 31 grudnia 2001 roku - praca w gospodarstwie rolnym;

- od 2 listopada 2001 roku do 31 lipca 2002 roku w (...) Spółka z o.o.

- od 1 sierpnia 2002 roku do 30 czerwca 2005 roku praca w gospodarstwie rolnym

(dowód: wniosek k. 205-207 akt KRUS, kwestionariusz – k208-208 odwrót akt KRUS, świadectwo pracy – k. 224 akt KRUS)

Przy ustalaniu prawa do emerytury rolniczej organ rentowy zaliczył wnioskodawczyni okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników w łącznym wymiarze 22 lat, 7 miesięcy i 11 dni tj. okresy:

- od 21 maja 1978 roku do 1 stycznia 1980 roku – praca w gospodarstwie rolnym dziadków;
- od 1 stycznia 1984 roku do 31 grudnia 1990 roku – okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników;
- od 1 stycznia 1991 roku do 31 grudnia 2001 roku - okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników;
- od 1 lipca 2002 roku do 30 czerwca 2005 roku- okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników;

(okoliczność bezsporna)

W dniu 23 maja 2022 roku W. B. wystąpiła do ZUS z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury. W kwestionariuszu dotyczącym okresów składkowych i nieskładkowych wnioskodawczyni wymieniła następujące okresy:

- od 5 listopada 1980 roku do 26 lipca 1987 roku w (...) (...) (...) w Hucie (...);
- od 2 listopada 2001 roku do 31 lipca 2002 roku w (...) Spółka z o.o. w W. K.;

Wnioskodawczyni oświadczyła, że sprawowała osobistą opiekę nad dziećmi do 4 lat. Wnioskodawczyni ma dwie córki – pierwsza urodziła się (...), a druga (...) roku)

(dowód: wniosek – k. 1–4 akt ZUS, kwestionariusz – k. 5-5 odwrót akt ZUS, świadectwa pracy – k. 6, 8 akt ZUS, akty urodzenia – k. 12,13 akt ZUS)

Decyzją z dnia 8 lipca 2022 roku ZUS ustalił kapitał początkowy wnioskodawczyni na dzień 1 stycznia 1999 roku na kwotę 28 587,02 złotych.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy przyjął:

- podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 180,81 złotych,
- okresy składkowe w wymiarze 1 rok, 10 miesięcy tj. 22 miesiące,
- okresy sprawowania opieki nad dziećmi w wymiarze 5 lat, 6 miesięcy i 9 dni tj. 66 miesięcy
- współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego, który dla wnioskodawcy wyniósł 40,80 %.
- średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat, które wynosi – na podstawie komunikatu Prezesa GUS z dnia 25 marca 1999r. (MP nr 12, poz. 173) 209 miesięcy.

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, to jest od dnia 1 stycznia 1980 roku do dnia 31 grudnia 1989 roku. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 14,81%.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 14,81% przez kwotę 1220,89zł. tj. kwotę bazową.

(dowód: decyzja o ustaleniu kapitału początkowego z załącznikami - k. 3-5 akt kapitałowych)

Do wysokości emerytury ZUS przyjął wnioskodawczyni następujące okresy zatrudnienia:

-od 5 listopada 1980 roku do 4 września 1982 roku w (...) (...) (...) w Hucie (...);

- od 5 września 1982 roku do 13 września 1989 roku – okres urlopu wychowawczego;

- od 2 listopada 2001 roku do 31 lipca 2002 roku w (...) Spółka z o.o. w W. K.;

(dowód: pismo ZUS z 16.01.2023 roku- k. 42 akt)

Decyzją z dnia 11 lipca 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych w T. po rozpatrzeniu wniosku W. B. przyznał jej prawo do emerytury od dnia (...) w wysokości zaliczkowej 880,92zł. na podstawie art. 24 ustawy emerytalnej

Podstawę obliczenia emerytury stanowiła suma kwoty składek zaewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury z uwzględnieniem waloryzacji (5270,44zł.) oraz kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego (150 769,06 zł .). Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę tj. 238,90 miesięcy, co dało kwotę 653,16zł. Przy ustalaniu emerytury uwzględniono zwiększenie rolne z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników w wysokość 227,76zł.

(dowód: decyzja k. 15 akt ZUS)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwolanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (tj. Dz. U. z 2021r. poz. 266), zwanej dalej ustawą, emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny, który w odniesieniu do wnioskodawczynie wynosi 60 lat,
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem art. 20.

W myśl art. 20 ust. 1 ustawy do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 zalicza się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990,
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16. roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 roku,
- 3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

Ust. 2 tego przepisu przewiduje zaś, że okresów, o których mowa w ust. 1, nie zalicza się do okresów ubezpieczenia, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie odrębnych przepisów.

Natomiast ustęp 3 art. 20 stanowi, iż ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r.

Stosownie do art. 6 ust 14 ustawy przez okresy podlegania określonego ubezpieczeniu społecznemu - rozumie się tylko takie okresy, za które opłacono przewidziane w odpowiednich przepisach składki na to ubezpieczenie, chyba że w myśl tych przepisów nie istniał obowiązek opłacania składek;

W przedmiotowej sprawie spór sprowadza się do ustalenia, czy wnioskodawczynie urodzona po 31 grudnia 1948 roku legitymuje się wymaganym co najmniej 25 letnim stażem ubezpieczeniowym uprawniającym do emerytury rolniczej. Wnioskodawczynie osiągnęła wiek emerytalny wynoszący dla niej 60 lat.

Organ rentowy zaliczył wnioskodawczyni do stażu ubezpieczeniowego okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników w wymiarze 22 lat, 7 miesięcy i 11 dni w następujących okresach:

- od 21 maja 1978 roku do 1 stycznia 1980 roku – praca w gospodarstwie rolnym dziadków;
- od 1 stycznia 1984 roku do 31 grudnia 1990 roku – okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników;
- od 1 stycznia 1991 roku do 31 grudnia 2001 roku - okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników;
- od 1 lipca 2002 roku do 30 czerwca 2005 roku- okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników;

Odmówił natomiast zaliczenia wskazanych przez skarżącą w kwestionariuszu okresu pracy w gospodarstwie rolnym dziadków od 1 stycznia 1980 roku do 4 listopada 1980 roku oraz okresu od 5 listopada 1980 roku do 31 grudnia 1982 roku.

KRUS podniósł, że ubezpieczona nie przedstawiła dowodów na posiadanie przez dziadków wnioskodawczyni gospodarstwa rolnego w 1980 roku. Z dokumentów wynika, że dziadkowie od 1980 roku nie opłacali już składek na ubezpieczenia społeczne rolników. Dlatego do stażu ubezpieczeniowego KRUS zaliczył tylko okres, w którym bezspornym było, że dziadkowie skarżącej byli posiadaczami gospodarstwa rolnego, opłacali składki na ubezpieczenie społeczne rolników, a ona sama w tym gospodarstwie pracowała jako domownik, nie będąc nigdzie zatrudniona tj. okres od 21 maja 1978 roku do 1 stycznia 1980 roku.

Z kolei drugiego okresu KRUS nie zaliczył z uwagi na to, że w tym okresie skarżąca pozostawała w zatrudnieniu na podstawie umowy o pracę w (...) (...) (...) w pełnym wymiarze czasu pracy (od 5 września 1980 roku do 26 lipca 1987 roku).. Wnioskodawczyni urodziła się bowiem po 31 grudnia 1948 roku, a co za tym idzie zgodnie z art. 20 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie ma prawa do zaliczenia do okresów wymaganych do emerytury rolniczej okresów, od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi, a takimi okresami są okresy zatrudnienia wnioskodawczyni w (...) (...) (...) (od 5 listopada 1980 roku do 4 września 1982 roku jako okres pracy oraz okres od 5 września 1982 roku do 26 lipca 1987 roku jako okres urlopu wychowawczego). Okres ten został zaliczony wnioskodawczyni przy ustalaniu kapitału początkowego (decyzja ZUS 8 lipca 2022 roku), który z kolei był podstawą do przyznania emerytury w systemie powszechnym (decyzja ZUS z 14 września 2022 roku).

W odwołaniu skarżąca podniosła, że w spornym okresie od dziecka pracowała w gospodarstwie rolnym dziadków, a po przejęciu gospodarstwa przez brata Z. M. w jego gospodarstwie aż do zawarcia małżeństwa od kwietnia 1982 roku. W tym bowiem gospodarstwie aż do zawarcia małżeństwa zamieszkiwała na stałe. Fakt pracy w gospodarstwie rolnym dziadków, a następnie brata Z. M. aż do wyjścia przez skarżącą za mąż potwierdzili zgłoszeni świadkowie. Świadkowie oraz sama wnioskodawczyni podnieśli, że po podjęciu przez skarżącą zatrudnienia od 5 listopada 1980 roku rozmiar pracy skarżącej w gospodarstwie rolnym brata był mniejszy i sprowadzał się już wyłącznie do pomocy przy obrządki inwentarza żywego w postaci 3 krów i 5 świń. Przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwoliło na zaliczenie skarżącej do stażu ubezpieczeniowego rolniczego okresu pracy w gospodarstwie rolnym brata okresu od 2 stycznia 1980 roku do 4 listopada 1980 roku jako okresu wymienionego w art. 20 ustęp 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników tj. okresu pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16. roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 roku.

Zaliczenie tego okresu (10 miesięcy i 3 dni) do już uznanego przez organ rentowy stażu ubezpieczeniowego wynoszącego 22 lat 7 miesięcy i 11 dni, nadal nie da skarżącej wymaganego w myśl art. 19 ustęp 1 ustawy do nabycia emerytury rolniczej 25 letniego okresu ubezpieczenia, co skutkuje uznaniem zaskarżonej decyzji za prawidłową.

Z uwagi na brzmienie art. 20 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników brak bowiem podstaw do zaliczenia skarżącej urodzonej po 31 grudnia 1948 roku dalszego spornego okresu od 5 listopada 1980 roku do 31 grudnia 1982 roku do stażu rolniczego jako pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16. roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 roku. W tym okresie wnioskodawczyni – jak wyżej podniesiono- była zatrudniona na podstawie umowy o pracę

w (...) (...) (...), który to okres, w myśl art. 20 ustęp 1 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, jest okresem od którego zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi i który jako taki został zaliczony skarżącej do kapitału początkowego, który był podstawą ustalenia jej emerytury w powszechnym systemie emerytalnym.

Oznacza to, że wykazanie przez wnioskodawczynię faktu pracy w gospodarstwie rolnym w okresie od 1 stycznia 1980 roku do 24 kwietnia 1982 roku (data zawarcia związku małżeńskiego) , nie ma wpływu na prawidłowość zaskarżonej decyzji

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy na podstawie art.477¹⁴§1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.